

EKONOM

TÝDENÍK HOSPODÁŘSKÝCH NOVIN

číslo 2

KAM ZAMÍŘÍ NÁŠ ARMÁDNÍ VŮZ?

SOLIDNOST V PODNIKÁNÍ
SI RAZÍ CESTU

NOVELÁCH DAŇOVÝCH
S J. KLAKEM

ČTYŘI KOLA ARMÁDNÍHO VOZU

Ministr, lidé, peníze a zbraně. Jak na tom byla tato »čtyři kola vozu« armády České republiky na přelomu let 1994 a 1995? Kam náš armádní vůz zamíří letos? Na podobné otázky se jen obtížně získává konkrétní odpověď. Informace z Ministerstva obrany jsou převážně obecné a »vyprázdňené«, asi jako prvotní návrh vojenské strategie ČR z listopadu 1994, který tak oklasifikoval premiér V. Klaus. Novinář-civilista, neustále na pochybách, zda se nedopouští neobdobnosti nebo naopak nepoškozují státní tajemství, pak musí svůj obraz skládat z porůznu sesbíraných střípků. Výsledek je ovšem téměř vždy zajímavý...

Sto dní nového ministra

Matematik a diplomat ze severní Moravy Vilém Holář nastoupil do funkce ministra obrany v den svých šestapadesátých narozenin 23. září 1994. KDU-ČSL, již se stal členem v roce 1990, se jím rozhodla nahradit prvního ministra obrany samostatné ČR Antonína Baudyše.

Dědictví, které Holář převzal, bylo lehké i těžké zároveň. Po »mediálním« ministru Baudyšovi, který, ač nevoják, miloval střelbu, nesnášel otělé důstojníky a bavil veřejnost aférami, které původně nezavinil nebo nemyslel špatně, nebylo obtížné zapůsobit solidním dojmem. Nový ministr také ještě před oficiálním nástupem do funkce naznačil, že »ví, v čem bude lepší« než jeho předchůdce. I vnější pozorovatel může dnes odhadnout, co měl zřejmě na mysli. Rozdíl mezi oběma politiky, pozorovatelný za krátké tři měsíce, totiž nespočívá pouze v tom, že Holář na vojně byl (u technického praporu) a nemá přítom zálubu ve střelbě. Objevuje se podstatně méně na televizní obrazovce i na stránkách tisku, a když už k tomu dojde, hovoří většinou rozvážně o věcech obecných. Úspěšné tím budí dojem přemýšlivého a vážného člověka. Jím také podle lidí, kteří ho znají z pracovního styku, opravdu je.

Rozhodující je však ona těžší část ministerského dědictví, kterou byla napůl transformovaná a podle kritiků ex-ministra Baudyše i napůl rozložená a neboj schopná armáda České republiky (AČR). Holář ji převzal ve stavu, kdy sice existovala koncepce její výstavby do roku 1996, byl ohlášen náběh na nový systém plánování, programování a rozpočtování, připravoval se návrh vojenské strategie a proces reorganizace, redislokace a personální transformace AČR byl »nastartován«. Na druhé straně šlo o krajně neprůhlednou a poněkud chaoticky se měnící instituci, z níž odcházeli především mladší a perspektivnější důstojníci. Organizaci, které téměř 40 % občanů bud rozhodně, nebo spíše nevěřilo a o jejímž přezbrojování kolovaly historky plné úplatků a zákulisních machinací.

Nový ministr oznámil, že dá přednost systémovým krokům před razantní očistou armády od jednotlivých osob, případně celých kategorií vojáků a zaměstnanců. Systémová opatření vyžadují čas a snad proto bylo zásadních opatření a změn v uplynulých třech měsících poskrovnu. Ministři náměstci i špičky generálního štábu zůstali na svých místech. Blíže nespecifikované »personální švezení« nastalo až v první dekádě prosince po uloupení zbraní stráží MO. Profesionálních vojáků se zřejmě nejvíce dotkla změna pravidel o služebním postupu, která zastavila jejich automatický postup a povýšení s odslouženými léty.

Zásadní charakter ovšem mělo několik dlouhodobě připravovaných materiálů, s nimiž až Holáňovo MO seznámilo příslušné orgány a částečně i veřejnost. Podle plánu práce vlády byla na začátku listopadu předložena ke schválení **Vojská strategie ČR**. Vláda nejprve doporučila její konkretizaci a dopracovanou variantu přijala až v závěru prosince 1994. Zástupci průmyslu i novináři byli rovněž v listopadu informováni o rámcové podobě **Akvizičního plánu AČR na léta 1995 až 2005**, na jehož základě hodlá armáda dosáhnout požadované úrovně výzbroje, akceschopnosti a součinnosti s NATO. Úspěšná realizace tohoto plánu již v letošním roce závisí od hladkého nájezdu na nový systém hospodaření AČR, tzv. **systém plánování, programování a rozpočtování**. Sám fakt předložení či zveřejnění těchto materiálů, o jejichž obsahu ještě bude řeč, není jistě mimořádným výkonem nového ministra. Vytváří však nezbytný předpoklad pro plánované dokončení transformace AČR k 31. 12. 1995 a její další rozvoj.

Na systémové změny iniciované přímo ministrem Holáněm tedy AČR zatím čeká. Výměnu ústředního nadřízeného dosud ve většině útvarů nijak mimořádně nepocítili a řada negativních jevů tak přetrvává. Ministr se nechce »vyhýbat hovorů o špatných věcech v armádě«, své záměry však do konce roku 1994 halil do obecných výroků o funkcích

armády, o obranyschopnosti země a odpovědnosti jejích občanů za ni. Priznáme-li mu právo na klid prvních sta dní, můžeme si myslet, že nás »civilily« po estrádě svého předchůdce zatím záměrně ničím nepřekvapil, nepobavil, ani nezarmoutil.

O to více se bude muset předvést v letošním roce, protože stav armády po principiálních opatřeních přímo volá. Nejde jen o často diskutovanou kriminalitu v armádě, z níž je loupežné přeapadení strážných MO jejich spolumojovníky jen nejviditelnější špičkou ledovce. Z hlediska budoucnosti AČR je největším problémem její personální struktura, o jejíž nevyváženosti se zmínil ve svém prosincovém projevu ve Sněmovně i premiér Klaus. Právě lidé jsou, více než peníze či výzbroj, achillovou patou naší armády.

Nejsou lidé...

Tento »věčně zelený« povzdech platí i pro současnou AČR, nikoli však v prostém kvantitativním slova smyslu. Početní stav armá-

dy záměrně klesá. AČR »zahájila« svou existenci jako stotisícová (113 tisíc k 1. 1. 1993), na počátku roku 1994 se její stav pohyboval nad hranicí 80 a na konci již jen 70 tisíc mužů. V letošním roce má dosáhnout kýžených 65 tisíc mužů ve zbraní. Hlavním problémem AČR je především hodnostní a věková nevyváženost personální struktury. Tento nevyhovující stav, často charakterizovaný poměrem 2 tisíce poručíků a 7 tisíc plukovníků, je jak dědictvím staré ČSLA, tak i důsledkem společenských přeměn po roce 1989. Odborník na otázky armády Dr. A. Rašek však podotýká, že na dnešním stavu AČR se přímo podepsala i její kampaňovitá, rozporuplná a vcelku neřízená personální transformace posledních let. Konkrétně uvedme alespoň

Důvěřujete armádě ČR? (v %)

	Únor 1990	Červen 1991	Březen 1992	Únor 1993	Říjen 1993	Únor 1994	Červen 1994	Říjen 1994
Rozhodně ano, spíše ano	39	38	56	59	56	57	50	43
Spíše ne, rozhodně ne	56	45	29	29	36	35	41	37
Pozn.: Dopčet do 100 % v každém sloupci tvoří odpověď »nevím«, »nezajímám se«.								
Pramen: IVVM.								

se pochybovalo o smyslu i účelnosti této instituce. Nejistá perspektiva vojenské kariéry bila do očí v porovnání s rostoucími možnostmi uplatnění a výdělků v civilním sektoru. Podtrženo a sečteno: naplněnost AČR vojáky z povolání klesla v roce 1994 na 67 %, studijní místa na vysokých vojenských školách se nedaří obsadit ani z 50 %, dokonce na vojenské medicíně je to v nižších ročnících jen okolo 20 %. Odchod z armády mnohonásobně převyšuje nábor: za první pololetí 1994 odešlo 1008 důstojníků, nastoupilo jen 46, a to z větší části do jednotky UNPROFOR. O něco lepší byl za stejné období nábor poddůstojníků (397) a praporčíků (157). Jde však o kapky v moři, pokud si uvědomíme, že za rok a půl existence AČR ji opus-

tílo 17 756 vojáků z povolání a poměr důstojníci-praporčíci je v ní 2,2:1, zatímco ve smíšených armádách západních států je to 1:3 a v profesionálních dokonce 1:7. Připočteme-li k nedostatku poddůstojníků a nižších důstojníků i efekt zkrácení vojenské prezenční služby na dvanáct měsíců – během nichž nelze kvalitně vycvičit k obsluze některých zbraní a systémů – musí se nám pochyby o bojeschopnosti ACR zdát více než oprávněné.

Optimalizace personální struktury armády a nábor mladých a schopných jsou pěkně tvrdými oříšky. Zastavení automatických postupů a podmínění dalšího povýšení postgraduálním studiem, které rozhodl ministr Holáň, jen zabraňuje dalšímu prohlubování negativních tendencí. Základní změnou pro budoucnost by podle odborníků mělo být zavedení pružných, časově odstufovaných kontraktů se zájemci o profesionální službu. Tímto způsobem by se upsání armádě na pět, deset, či více let mohlo pro řadu mladých mužů ze sociálně slabších rodin stát příležitostí k získání vyššího vzdělání, překlenutí složitého období, odlehčení rodinnému rozpočtu atd.

V mnoha západních armádách tomu nakonec není jinak. Jedná se samozřejmě o velký zásah do struktury armády i zažitých stereotypů jejího pojetí, ovšem jiná cesta k její skutečné poloprofessionalizaci sotva vede. Veškerá ostatní opatření týkající se kariérního řádu, platových předpisů, armádního školství aj. mohou být jen podstatným doplňkem, nikoli základem personální transformace armády.

Ministerstvo obrany bude tedy v roce 1995 nuceno provést zásadní kroky k ozdravení personální struktury ACR. Ministr sice v prosinci 1994 ujistil veřejnost, že 30 % jejich důstojníků je již mladších třiceti let a připočteme-li k nim i praporčíky, tvoří tato věková kategorie 43 % všech vojáků z povolání. Shodou okolností ve stejnou dobu vrchní velitel sil NATO ve střední Evropě Helge Hansen poznamenal, že naší armádě chybí pater, tj. profesionální sbor poddůstojníků, bez kterých je nemožné armádu budovat. Doufáme, že si MO vezme jeho slova k srdci a neuplyne dlouhá doba, než nám bude moci oznámit, že mladí praporčíci a důstojníci již mají mezi vojáky z povolání »kvalifikovanou většinu«.

... I peněz je málo...

Výdaje na obranu ze státního rozpočtu činily (zhruba) 23 miliard Kč v roce 1993, přiblížily se k hranici 27 miliard v roce 1994 a téměř o 45 milionů ji překročí v roce 1995. Již z tohoto prvotního údaje lze snadno spočítat, že letos »spolkne« resort obrany 6,6 % výdajové části rozpočtu a 2,45 % HDP, že za stejné období každý obyvatel ČR přispěje na ochranu před »vnějšími riziky« částkou necelých 2700 Kč. Tato čísla, vhodná snad pro mezinárodní nebo časové srovnání, však nejsou ve vztahu armáda – peníze zdaleka tím nejzajímavějším. Říkají nám pouze, kolik je společnost schopná a ochotná na svou obranu dát (např. pro letošní rok by si ACR přála až o 50 % prostředků více, než dostane), nikoli jakým způsobem a jak účelně s nimi armáda nakládá. Špatně a nekontrolovaně hospodařící armádu lze totiž zahrnovat jakýmikoli sumami, ale spolehlivou a bojeschopnou silou se stejně nestane.

Peníze, které ACR z rozpočtu každoročně dostane, obrazně řečeno, »zkonzumuje« a »proinvestuje«. V minulosti byl poměr provozních a investičních nákladů

5:1 (v zemích NATO 6:4) a i laikovi bylo zřejmé, že armáda placením nadbytečného množství vysokých šarží, vojenských důchodů a elementární provozní ne-hospodárnosti prožívala svou technickou úroveň. Nevhodná proporce provozních a investičních nákladů však byla jen ouverturou tragikomické hry s penězi daňových poplatníků. Finance ČSLA, po ní CSA a částečně i ACR byly dlouho v takovém stavu, že nikdo přesně nevěděl, kde se plýtvá a kolik. Platila se armáda jako instituce, nikoli plnění úkolů, které měla opravdu zajišťovat. Od určité úrovně se účtovalo jen v kusech a nikoli ve vynaložených penězích, neexistovalo podvojně účetnictví, neprováděly se odpisy. Nikdo nemohl mít skutečný přehled o tom, kolik toho armáda vlastní, kolik vynakládá na konkrétního vojáka, útvár nebo úkol.

Dlouholetým provozováním zažitý systém nešlo pochopitelně změnit přes noc. O jeho neudržitelnosti nebylo od politických změn podzimu 1989 pochyb a armáda, procházející mnohavrstevnou transformací a posléze dělením na českou a slovenskou část, se postupně hospodářsky k přijetí nového systému pláno-

vání, programování a rozpočtování. Tento způsob hospodaření, převzatý z praxe armád vyspělých demokratických států (v orig. tzv. Planning, Programming and Budgeting System – PPBS), se od letošního roku stává alfou a omegou armádních financí. PPBS přináší nejen nekratitelných 30 % z rozpočtu armády na investice, ale hlavně zcela nové pojetí vyčíslení potřeb armády a užítí na jejich uspokojení vyčleněných prostředků.

Základem nového systému hospodaření jsou úkoly, jejichž plnění má AČR zajišťovat. Stanovení těchto úkolů se odvíjí od základního dokumentu, kterým je Vojenská strategie ČR definující bezpečnostní rizika. Její hlavní teze doktrinního charakteru jsou známy a lze proto uvést, že hospodaření AČR na rok 1995 vychází z následujících úkolů uložených resortu obrany:

– zabezpečit věrohodnou schopnost státu bránit svou suverenitu, zajišťovat bezpečnost občanů a vytvářet tím předpoklady pro odvrácení agrese,

– efektivně budovat vojenský obranný systém ČR, odpovídající vnějšímu ohrožení a ekonomickým možnostem státu a koordinovat přípravy k obraně,

– zabezpečit připravenost státu a jeho ozbrojených sil, přejít v případě ohrožení organizovaně z mírového na válečný stav a ozbrojenou silou čelit protivníkovi,

– vytvářet podmínky pro zapojení obranných sil do transatlantických a evropských organizací kolektivní obrany demokratických států,

– zabezpečit efektivní plnění úkolů v rámci zapojení jednotek AČR do mírových operací OSN, případně KBSE a dalších mezinárodních organizací.

Tyto obecné cíle byly MO konkrétně rozpracovány do programů jejich dosažení tak, aby každý útvar věděl, co se od něho očekává. Velitelé útvarů by pak na základě stanovených úkolů měli formulovat své požadavky na personální obsazení, finance i techniku. Vzhledem k tomu, že se PPBS teprve zavádí, musely být «náklady» na rok 1995 pouze odhadnuty. Až s přechodem na

Podíl jednotlivých oblastí výzbroje na celkových nákladech na přezbrojení AČR v rámci jejího akvizičního plánu na léta 1995–2005

Poř. č.	Výstroj	Podíl
1.	Výzbroj, zbraně a munice do ráže 20 mm, protitankové řízené střely, řízené a neřízené letecké střely a pumy	12,4 %
2.	Obrněná technika	2,0 %
3.	Výzbroj dělostřeleckva, dělostřelecká munice a zatarasovací prostředky	2,3 %
4.	Radiolokační prostředky	4,3 %
5.	Radioelektronické prostředky	3,0 %
6.	Linkové, uzlové a koncové spojovací prostředky	2,9 %
7.	Speciální technika a technika radioelektronického boje	1,0 %
8.	Průzkumné prostředky a systémy	2,4 %
9.	Prostředky topografického zabezpečení	0,4 %
10.	Informační systémy	5,0 %
11.	Velitelsko-štábní pracoviště	0,2 %
12.	Dílnské vybavení, dílny a vyprošťovací prostředky	0,2 %
13.	Kolová technika, kolové přepravní a manipulační prostředky	2,7 %
14.	Ostatní prostředky logistického zabezpečení	1,3 %
15.	Ostatní přístrojová technika	0,1 %
16.	Zabezpečovací prostředky a prostředky vojenské policie	0,8 %
17.	Ochranné prostředky jednotlivce	1,0 %
18.	Výcviková zařízení – trenažery	0,4 %
19.	Bojová letecká technika, výzbroj a munice	27,9 %
20.	Prostředky, materiál a zabezpečovací technika leteckého provozu	3,3 %
21.	Prostředky protivzdušné obrany	7,9 %
22.	Zdravotnický materiál a technika	0,2 %

Pozn.: Dopčet do 100 % představují investice stavebního a ekologického charakteru.
Pramen: MO ČR.

podvojně účetnictví a po kontrole plnění úkolů a účelnosti na ně vynaložených prostředků v roce 1995 bude možné postavit sumu požadovanou AČR k zajištění obranyschopnosti státu na reálný a srovnatelný základ. Již nyní jsou však prostředky přidělovány podle priority zabezpečovaných úkolů, přičemž přednost by měly přirozeně dostat ty úkoly (a následně útvary), jejichž kvantifikovaný podíl na eliminaci rizik ohrožení státu je největší. Stejně tak by mělo být možné i průběžné hodnocení efektivnosti vynakládaných zdrojů lidských, věcných i finančních.

Nový systém je podle sdělení MO dostatečně pružný na to, aby zajistil plánování na 10 let (dlouhodobé), 5 let (střednědobé) a roční včetně průběžných úprav podle měnících se priorit i disponibilních zdrojů. Na základní úkoly AČR by se tak měly dostávat prostředky za všech okolností. Na druhé straně počítá AČR s tím, že vždy se mezi jejími požadavky vyskytnou takové, pro něž se z rozpočtu po určitou dobu nenajdou zdroje. PPBS musí být v tomto případě dostatečně elastický, aby nutné prostředky ve svém rámci postupně našel. Podmínkami takového fungování systému jsou zavedení podvojněho účetnictví (od 1. 1. 1995), dokončení projektů počítačové podpory a integrace logistiky i metodické doškolení personálu na nový způsob práce. Účetní a ekonomové se zkrátka i v útvarech budou muset stát vážnými osobami, jinak se AČR ještě dlouho nestane efektivně a průhledně hospodářící institucí.

... I zbraně nám zastaraly

Otázka, jakým způsobem AČR naloží s 30 % (v budoucnu dokonce až 50 %) prostředků, které hodlá každý rok proinvestovat, se může zdát akademickou jen na první pohled. Suma, představující v letošním roce pět a půl miliardy korun, bude totiž rozdělena mezi subjekty trhu – armádní dodavatele. O armádní zakázky, jen v souvislosti s uvažovaným přezbrojením, projevílo zájem

přes sedmdesát českých firem. Možná se u nás rodí nová anatomie toho, co se jinde nazývá vojensko-průmyslovým komplexem...

Nezbytnost přezbrojení AČR potvrdil v listopadu na stránkách tisku sám ministr Holáň: »Je všeobecně známo, že zbraně a zbraňové systémy, kterými je naše armáda vyzbrojena, jsou morálně a technicky zastaralé.« Objasn timer rovněž, ke komu se bude AČR se svými nákupy obracet: »Všichni asi také souhlasí s rozhodnutím vlády nekompenzovat národní dluh nákupem vojenské techniky ze země SNS, a tím nevázat bezpečnost státu na tuto oblast.« Jinými slovy, největší šance mají tuzemští a západní dodavatelé.

Základním dokumentem pro přezbrojení AČR, a tedy i vodítkem pro případné dodavatele, je **Akviziční plán AČR** na léta 1995–2005, s nímž byli zastupci podniků i tisku seznámeni v listopadu 1994. I tento dokument, který vznikl na MO a v generálním štábu v prvním pololetí roku 1994, vychází z požadavků obranyschopnosti definovaných Vojenskou strategií

ČR a je úzce provázán se systémem plánování, programování a rozpočtování, o němž již byla řeč. V procesu tvorby plánu byl ohodnocen současný stav majetku AČR z hlediska užitné hodnoty, životnosti, struktury i objemu. Rozvojové programy k zajištění jednotlivých úkolů armády byly »naplněny« nezbytnou technikou, přičemž přednost dostaly již zmiňované programy prioritní tvořící základ obranyschopnosti země. Výsledná podoba plánu bude průběžně upravována podle výše přidělených prostředků i koncepčních zásad dalšího rozvoje resortu obrany a armády ČR. Ta by se realizací plánu měla svou výzbrojí dostat na úroveň odpovídající přijetí do NATO. Ministr Holáň sice odmítá hovořit o technické srovnatelnosti s NATO k určitému datu, slibuje však na základě Akvizičního plánu »solidní technické zabezpečení« AČR.

Lvím dílem se má provádění Akvizičního plánu účastnit domácí průmysl, který MO považuje za »potenciálního budoucího dodavatele většiny významných komodit pro AČR«. Jedinou podmínkou je požadovaná technická

a technologická úroveň dodávek, v níž nesmí domácí výrobci zůstat za zahraniční konkurencí. Od počátku je nicméně jasné, že mezinárodní účast bude nutná v řadě případů, v nichž neexistuje pro hledanou zbraň nebo zbraňový systém domácí vývojová a výrobní základna. Do mezinárodní kooperace se navíc tak či onak budou muset zapojit i domácí dodavatelé. Sama AČR nemůže svým odběrem zhodnotit žádný větší projekt a uplatnění na dalších trzích bude pro výrobce podmínkou rentability. MO slibuje, že AČR bude »na oplátku« svými domácími nákupy i svými zahraničními kontakty podporovat průnik kvalitní české techniky na zahraniční trhy. Jinou formou pomoci AČR domácímu průmyslu by se měla stát zásada stanovená v Akvizičním plánu, podle níž »bude důležitým kritériem pro výběr zahraničního dodavatele podíl na kooperaci nabídnutý českému průmyslu, případně možnost recipročního odběru výrobků z domácí báze«.

Při volbě konkrétního dodavatele musí MO striktně respektovat ustanovení »zákona o zadávání veřejných zakázek« ze zá-

ří 1994. Udělat ze svých nákupů věc zcela veřejnou však AČR s poukazem na »ochranu utajovaných skutečností v oblasti obrany a bezpečnosti« rozhodně nehodlá. V řadě případů tak využije § 49 a § 50 zmíněného zákona k zadání veřejné zakázky formou písemné výzvy zájemcům. Nabízí se všetečná otázka, zda by se »nezbytné utajení« nemohlo stát zástěrkou pro zájmové propojení úseků ministerstva odpovídajících za písemné výzvy a provádění výběrových řízení s představiteli některých firem. V tisku probíráná aféra s výběrem zahraničního dodavatele elektroniky pro letoun L-159 a pokusem o uplacení ministrova náměstka může být jedním z důkazů oprávněnosti takových obav. Ministr Holáň slibuje osobní kontrolu výsledků výběrových řízení, avšak požadavku systémovosti by spíše odpovídalo vybudování účinného mechanismu kontroly uvnitř MO, jakož i dohledu ze strany branného a bezpečnostního výboru Poslanecké sněmovny.

O jaké projekty a za kolik konkrétně půjde, zveřejnilo MO pouze rámcově, protože blíží spe-

NA OTÁZKY TÝDENÍKU EKONOM 19. PROSINCE 1994 PÍSEMNĚ ODPOVĚDĚL PŘEDSEDA BRANNÉHO A BEZPEČNOSTNÍHO VÝBORU POSLANECKÉ SNĚMOVNY VLADIMÍR ŠUMAN:

● Brzy uplyne 100 dní od nástupu V. Holáně do funkce ministra obrany. Jak hodnotíte jeho první kroky? Jak se mu podle vás daří zlepšovat pověst AČR mezi veřejností a zpřehlednit její hospodaření?

Především chci říci, že 100 dní pro orientaci v tak specifickém resortu, jako je obrana, je pro člověka, který neměl v podstatě žádný kontakt s armádou, velmi krátká doba. V této souvislosti oceňuji skutečnost, že pan ministr v prvních týdnech žádná zásadní opatření nepřijal. Svědčí to o jeho uvážlivosti. I ostatní členové branného a bezpečnostního výboru respektují zmíněných 100 dní.

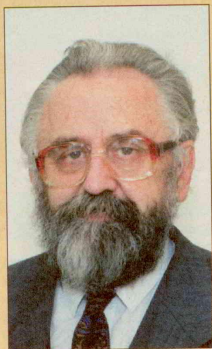
Na druhé straně však musím přiznat, že v řadě oblastí očekávám od pana ministra v první části roku 1995 rozhodnutí, kterými bude reagovat nejen svým postoje, ten už v některých případech vyjádřil, ale i systémovými opatřeními řešícími některé negativní jevy (např. smrt vojáků v souvislosti se strážní službou, šikana), jejichž tragický charakter či nepřijatelný rozsah veřejnost pobuřuje. Stejně tak bude muset pan ministr rozhodnout o opatřeních řešících důležité problémy resortu obrany a armády zvláště. A to včetně odpovědnosti osob a kontrolovatelného harmonogramu realizace těchto opatření. Věřte, že osobní zkušenost mne nutí takto složitě formulovat – ne každý kontrolovatelný harmonogram bývá skutečně kontrolován s důsledky vůči těm, kteří nepilili, co měli a mohli.

Rád konstatuji, že plně souhlasím s názory a aktivitami pana ministra v zahraniční oblasti.

● Sněmovna schválila rozpočet ČR na rok 1995. Odpovídá podle vašeho názoru 28 miliard korun určených na armádní výdaje potřebám AČR? Odpovídá představám branného a bezpečnostního výboru o výdajích na armádu?

Především musím říci, že otázku, zda rozpočet odpovídá potřebám armády, považuji za velmi problematickou. Správně bychom se měli ptát, zda je

reálné, aby s využitím těchto prostředků pro resort ministerstva obrany byla zajištěna obranyschopnost naší země. Je velmi potřebné, abychom si všichni uvědomovali, že účelem vynaložení těchto prostředků není existence armády, ani resortu obrany, ale zajištění suverenity, svobod občanů a demokracie v této zemi. Na takto položenou otázku musím říci, že tyto vynaložené prostředky plní dva účely. Zabezpečují podmínky pro transformaci armády ve všech směrech,

z nichž, a to zdůrazňuji, otázky zbraňových systémů zdaleka nejsou nejdůležitější. Dále tento rozpočet signalizuje navenek, a to jak vůči našim přátelům, tak vůči potenciálním nepřítelům, že jsme země, která, i když má své ekonomické problémy odpovídající současné fázi transformace naší společnosti, je rozhodnuta přiměřenou část státního rozpočtu věnovat na obranu své země.

● V jakém stadiu přípravy, projednávání, event. realizace jsou základní strategické materiály: Vojenská doktrína ČR, koncepce armády ČR, Systém plánování, programování a rozpočtování armády ČR?

Co se týká zmíněných materiálů, kromě plánování, mám poněkud jiný názor než naše vláda. Soudím-li podle průběhu projednávání řady materiálů dotýkajících se bezpečnosti na-

ší země, nemohu se zbavit dojmu, že vláda se snaží vliv Parlamentu omezit na minimum. Například v minulých dnech byl ve vládě opakovaně projednán materiál, jehož obsahem je vojenská strategie České republiky, aniž byl jakkoliv příslušnému výboru Parlamentu předložen k projednání a zdůrazňuji, že nemluví o schválení. Výsledky projednání by umožnily ministru obrany před předložením materiálu do vlády případné připomínky poslanců zvážit, všichni poslanci by mohli informovat své politické orgány a koaliční poslanci by informovali »své« ministry ve vládě.

Zvýšila by se tak pravděpodobnost, že rozhodnutí vlády bude skutečně koaličním rozhodnutím, dokonce i se zvážením názorů nekoaličních politiků. Právě o tom je demokracie a zvláště pak v otázkách dotýkajících se tak základních problémů, jako je bezpečnost státu. Z chování některých členů vlády vůči Parlamentu jsem nucen vyvodit, že Parlament je instituce, jejíž samostatná existence je obtěžuje. Je to pro mne samozřejmě nepřijatelné. Neformální rozhovory s ministrem Holáněm na toto téma naznačují naději, že si i v této věci s ním výbor bude rozumět. Věřte, že to, o čem hovořím, nejsou jakési prestižní hrátky mocnanských politiků, ale naopak výraz odpovědnosti poslanců vůči svým voličům za realizaci té politiky, které dali své hlasy.

K systému plánování, programování a rozpočtování armády. Jedná se o převzetí normálního systému podvojného účetnictví, který v armádě vůbec neexistoval. Dále se jedná o to, že rozpočtové náklady zahrnují delší období než jednoho roku, tak aby posuzovatelé rozpočtu věděli, jaké důsledky bude mít jejich rozhodnutí pro další roky. Cílem těchto opatření je postupné zpřehledňování rozpočtu. Letos je to již výrazně lepší než loni a příští rok to bude lepší než letos. Učí se armáda, učíme se i my. V této oblasti byl nejen nastoupen správný směr, ale bylo v něm i výrazné postoupeno.

cifikace již podléhá požadavku utajení. Akviziční plán na léta 1995–2005 zahrnuje 22 oblastí výzbroje a AČR by na jeho realizaci ráda získala 120 miliard Kč. Do této sumy navíc spadají i investice stavebního charakteru (18,2 %) a náklady na realizaci ekologického programu AČR (0,1 %). Ačkoli z prosté početní operace vyplývá, že by AČR chtěla ročně investovat v průměru okolo dvanácti miliard, státní rozpočet na rok 1995 jí na investice dává 5,5 miliardy a z nich na realizaci Akvizčního plánu jen čtyři. Nový systém plánování, programování a rozpočtování bude tedy od prvních dnů svého fungování nucen prokazovat slibovanou pružnost.

● Percentuální podíly jednotlivých skupin vojenské techniky na celkových nákladech udává tabulka na str. 30. Pro zajímavost lze uvést, že např. v letošním roce by AČR ráda nakoupila téměř veškeré radiovybavení, polovinu průzkumných prostředků, informační systémy, terénní a přepravní automobily, střední transportní letouny i některé prostředky zajištění leteckého provozu a protivzdušné obrany. Naopak na bojové vrtulníky, protiletadlové raketové komplety nebo ruzičky přijde řada až kolem roku 2000.

Závěrem nezbyvá než zdůraznit, že začínající rok bude pro resort obrany obdobím významných zkoušek. Po sta dnech hájení bude nový ministr muset potvrdit oprávněnost svého jmenování. Armáda má v letošním roce dosáhnout výsledného stavu 65 tisíc mužů a do 31. prosince dokončit svou základní transformaci. V tomto roce se rovněž dozvíme, jak začal fungovat nový systém armádního hospodaření a jak se daří realizovat plán jejího přezbrojení. Nezanedbatelnou, byť ne zcela komplexní prověrkou AČR bude i pět mezinárodních cvičení v rámci projektu Partnerství pro mir. Našemu symbolickému »armádnímu vozu« je zkrátka do roku 1995 třeba popřát šťastnou cestu.

VÁCLAV ŠMEJKAL
FOTO MILAN KNABL a ČTK